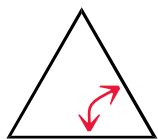
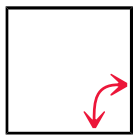

Κυκλοαλκάνια

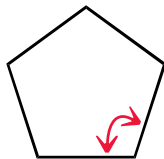
Τα άτομα άνθρακα στα αλκάνια είναι sp^3 υβριδισμένα. Εάν τα κυκλοαλκάνια ήταν επίπεδα, τι γωνίες δεσμών θα αναμένονταν;

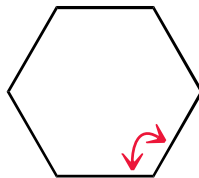
60°

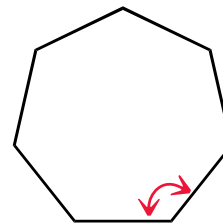
90°

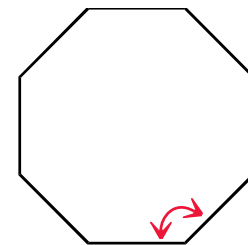
108°

120°

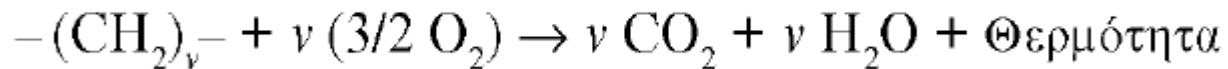
129°

135°

Γωνιακή Τάση (Τάση κατά Baeyer)

Για να βελτιστοποιήσουν τις γωνίες δεσμών, τα περισσότερα κυκλοαλκάνια **ΔΕΝ είναι επίπεδα** στην πιο σταθερή τους διαμόρφωση.

Σύγκριση σταθερότητας δακτυλίων μέσω των θερμοτήτων καύσης ανά CH₂ ομάδα.

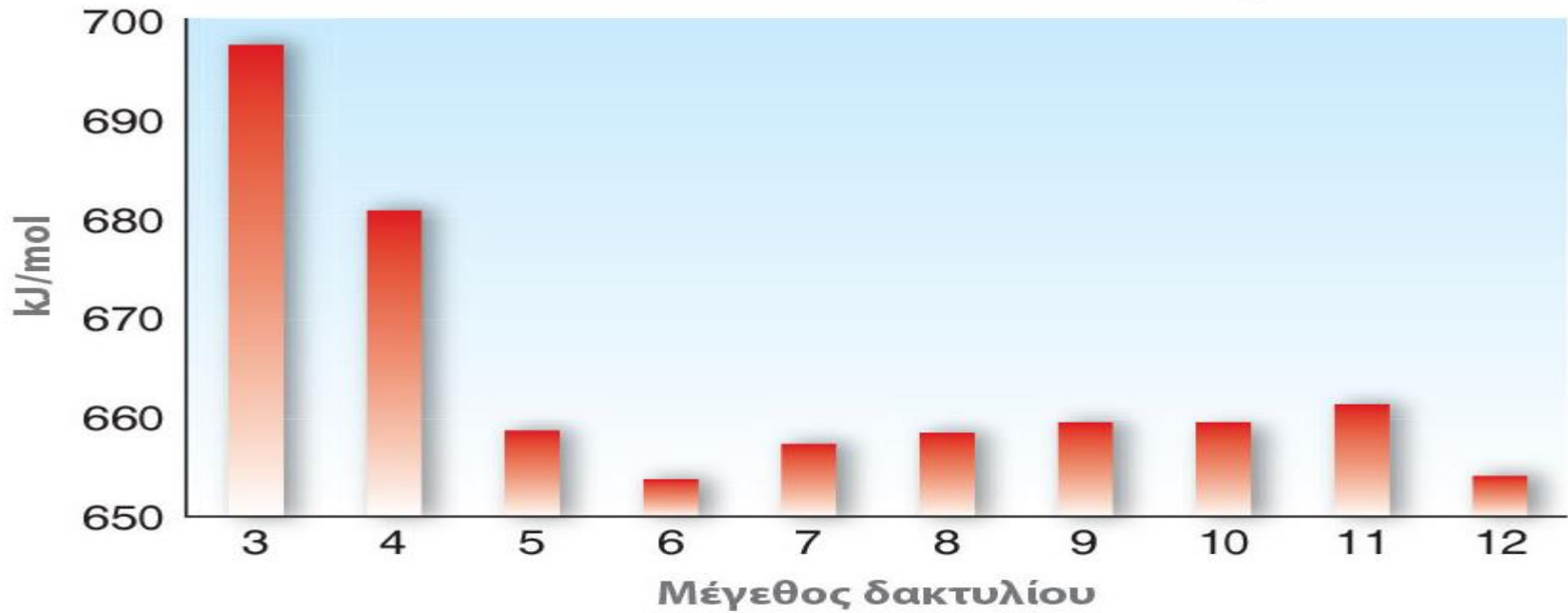
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7 ΘΕΡΜΟΤΗΤΑ ΚΑΥΣΗΣ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ CH₂ ΤΩΝ ΚΥΚΛΟΑΛΚΑΝΙΩΝ

ΚΥΚΛΟΑΛΚΑΝΙΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΜΑΔΩΝ CH ₂	ΘΕΡΜΟΤΗΤΑ ΚΑΥΣΗΣ (KJ/MOL)	ΘΕΡΜΟΤΗΤΑ ΚΑΥΣΗΣ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ CH ₂ (KJ/MOL)
Κυκλοπροπάνιο	3	2091	697
Κυκλοβουτάνιο	4	2721	680
Κυκλοπεντάνιο	5	3291	658
Κυκλοεξάνιο	6	3920	653
Κυκλοεπτάνιο	7	4599	657
Κυκλοοκτάνιο	8	5267	658
Κυκλοεννεάνιο	9	5933	659
Κυκλοδεκάνιο	10	6587	659
Κυκλοενδεκάνιο	11	7273	661
Κυκλοδωδεκάνιο	12	7845	654

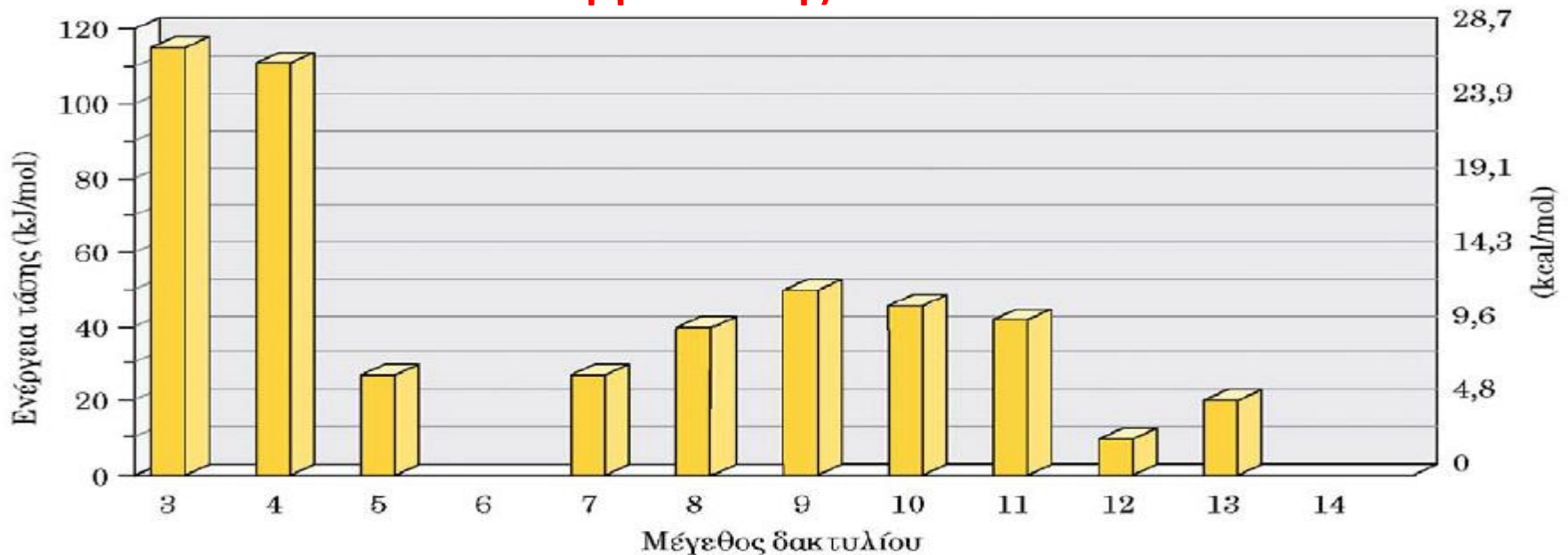
15-μελής 2362,5

157,4 (Kcal/mol)

Θερμότητα καύσης ανά ομάδα CH₂

Ενέργεια Τάσης Κυκλοαλκανίων

Κυκλοπροπάνιο

Το κυκλοπροπάνιο είναι κατά 44 kJ/mol λιγότερο σταθερό από το κυκλοεξάνιο ανά ομάδα CH_2 . Παρουσιάζει υψηλή συνολική τάση και είναι πολύ δραστικό

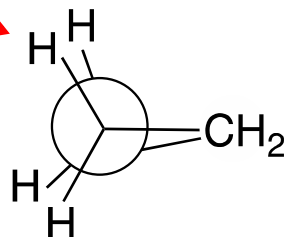
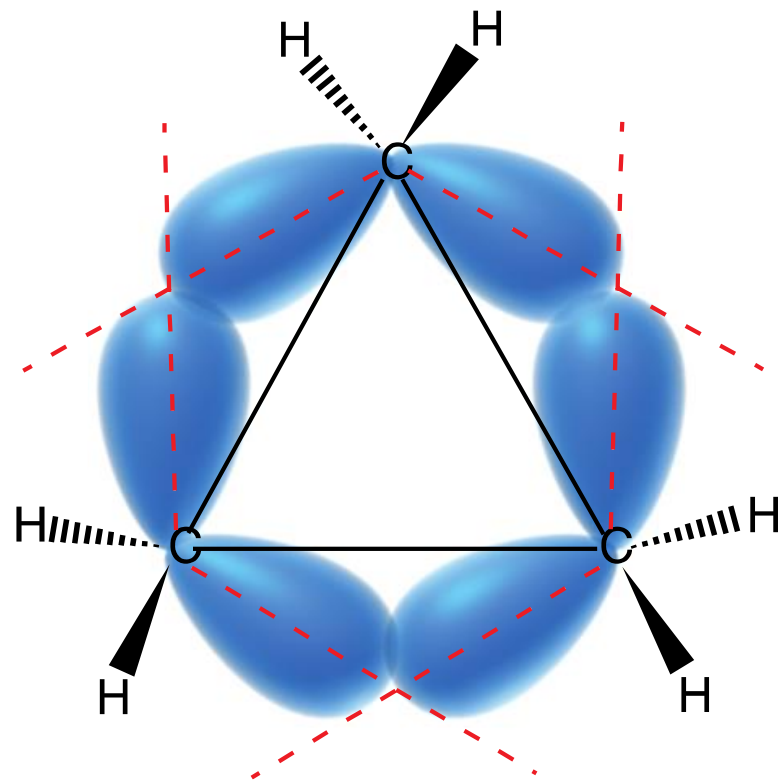
Σημαντική **Γωνιακή Τάση**.

Γωνίες δεσμών 60° προκαλούν άπωση των ζευγών ηλεκτρονίων παρακείμενων δεσμών

Ανεπαρκής επικάλυψη σ δεσμών

Σημαντική **Τάση Στρέψης** –

εκλειπτικοί δεσμοί C-H σε όλη την περιφέρεια του δακτυλίου

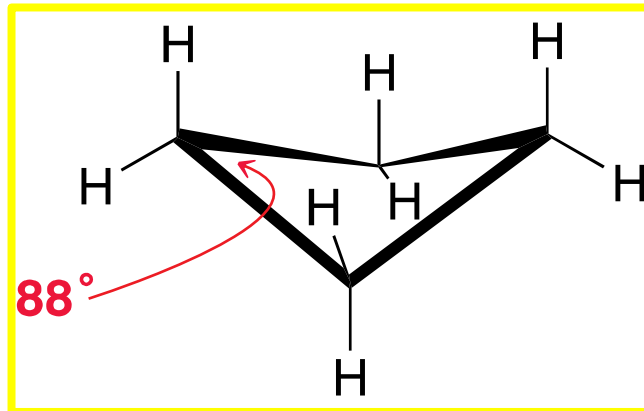

Κυκλοβουτάνιο

Το κυκλοβουτάνιο είναι κατά 27 kJ/mol λιγότερο σταθερό από το κυκλοεξάνιο ανά ομάδα CH_2 . Παρουσιάζει τάση και είναι δραστικό.

Η **γωνιακή τάση** είναι αποτέλεσμα γωνιών δεσμών 88° , αν και δεν είναι τόσο σοβαρή όσο εκείνη των γωνιών 60° στο κυκλοπροπάνιο. Η ελαφρά **τάση στρέψης** προκύπτει επειδή οι παρακείμενοι δεσμοί C-H δεν είναι ούτε πλήρως εκλειπτικοί ούτε πλήρως διαβαθμισμένοι.

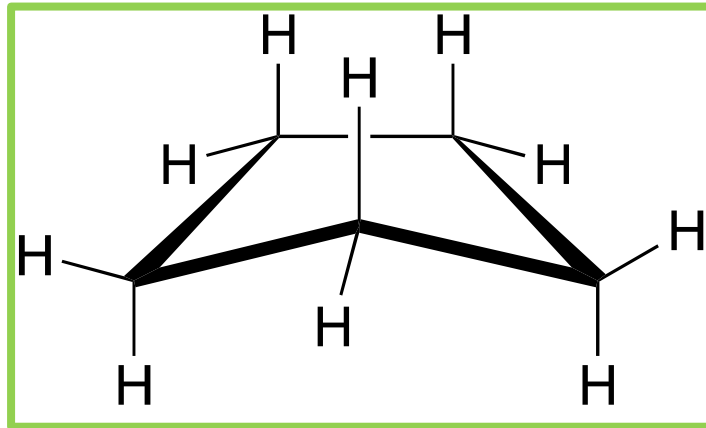
Υιοθετείται μία ελαφρώς διπλωμένη διαμόρφωση για να μειωθεί η τάση στρέψης.

Κυκλοπεντάνιο

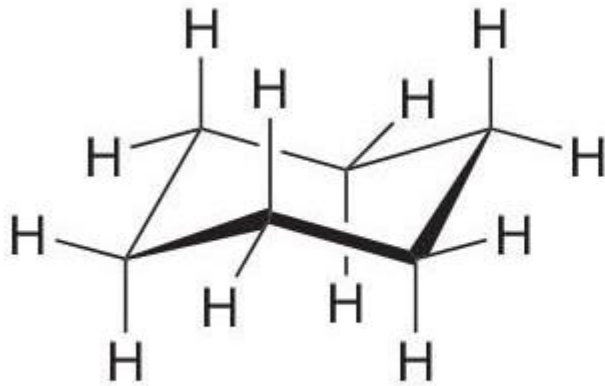
Το κυκλοπεντάνιο είναι μόνο κατά 5 kJ/mol λιγότερο σταθερό από το κυκλοεξάνιο ανά ομάδα CH_2

Το μέγεθος των γωνιών είναι κοντά στη βέλτιστη τιμή. Υιοθετείται μία **διαμόρφωση φακέλου** αντί μίας επίπεδης διαμόρφωσης για να μειωθεί η τάση στρέψης.

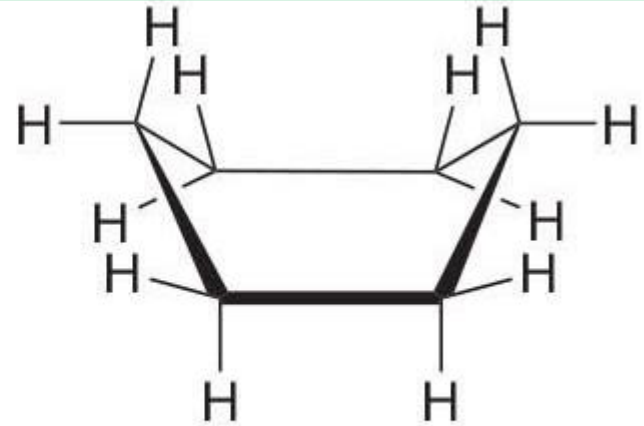

Κυκλοεξάνιο

ΔΥΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ

Ανάκλιντρο

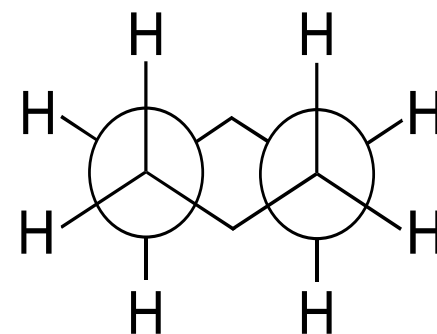
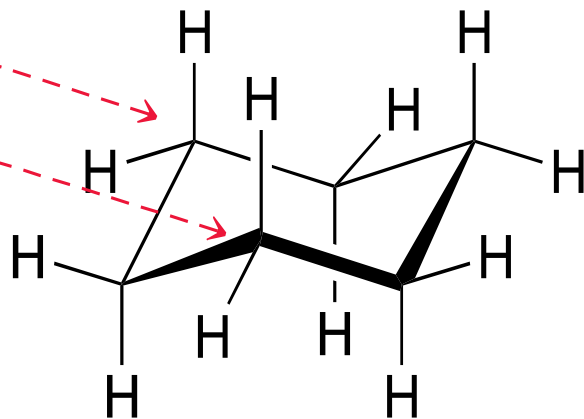

Λουτήρας

Το κυκλοεξάνιο θεωρείται ότι έχει ΜΗΔΕΝΙΚΗ τάση δακτυλίου στη βέλτιστη διαμόρφωσή του, ΤΟ ΑΝΑΚΛΙΝΤΡΟ.

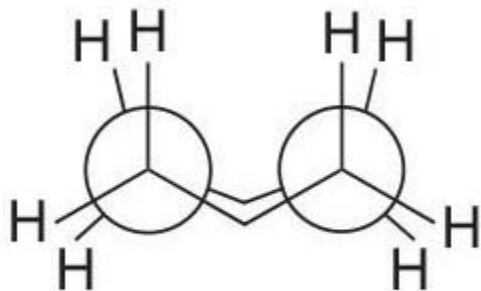
Καθόλου γωνιακή τάση- οι γωνίες πρέπει να είναι 109.5°
Καθόλου τάση στρέψης- όλοι οι παρακείμενοι δεσμοί C-H πρέπει να είναι διαβαθμισμένοι

Κοιτάξτε κατά μήκος
αυτών των δύο
δεσμών συγχρόνως

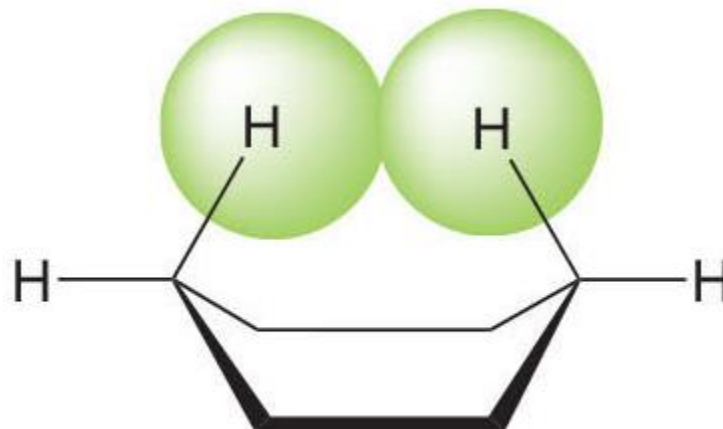

Οι άλλες διαμορφώσεις του κυκλοεξανίου είναι κατά τι λιγότερο σταθερές, όπως ο ΛΟΥΤΗΡΑΣ.

(α) Τα H είναι εκλειπτικά

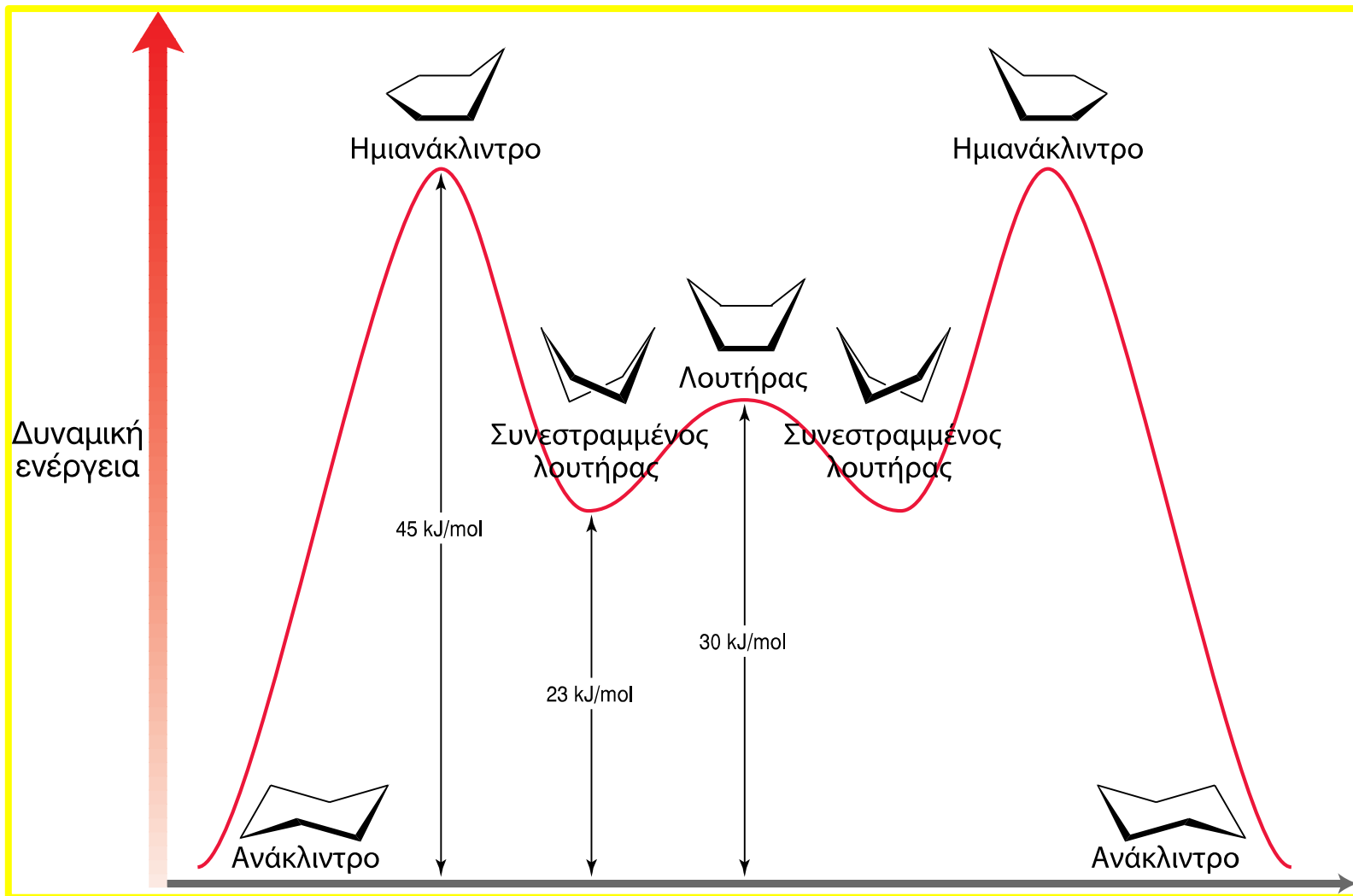
(β) Αλληλεπιδράσεις H

Καθόλου γωνιακή τάση- οι γωνίες είναι 109.5°
Υπάρχει Τάση Στρέψης και
Στεreoχημική Τάση –αλληλεπιδράσεις των απέναντι H.

Με στροφή του λουτήρα για να μειωθεί η τάση στρέψης προκύπτει ο **συνεστραμμένος λουτήρας**.

Συνεστραμμένος λουτήρας

Σχεδίαση Διαμορφώσεων Ανάκλιντρου

Βήμα 1

Σχεδιάστε ένα πλατύ V.

Βήμα 2

Σχεδιάστε μια γραμμή προς τα κάτω υπό γωνία 60° , που να καταλήγει λίγο πριν από το κέντρο του V.

Βήμα 3

Σχεδιάστε μια γραμμή παράλληλη προς την αριστερή πλευρά του V, που να καταλήγει λίγο πριν από την αριστερή πλευρά του V.

Βήμα 4

Σχεδιάστε μια γραμμή παράλληλη με τη γραμμή του βήματος 2, που να καταλήγει στο ίδιο ύψος με εκείνη τη γραμμή.

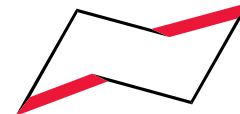
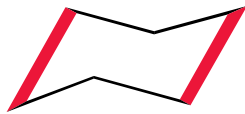
Βήμα 5

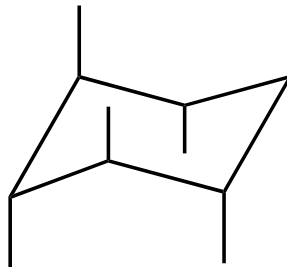
Ενώστε τις γραμμές.

Σχεδίαση Διαμορφώσεων Ανάκλιντρου

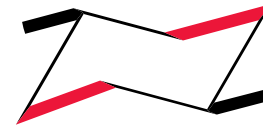
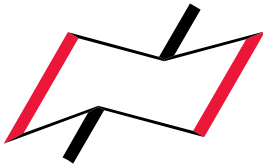
Για τη σχεδίαση ενός ΑΝΑΚΛΙΝΤΡΟΥ χρησιμοποιούνται τρία σύνολα παράλληλων γραμμών.

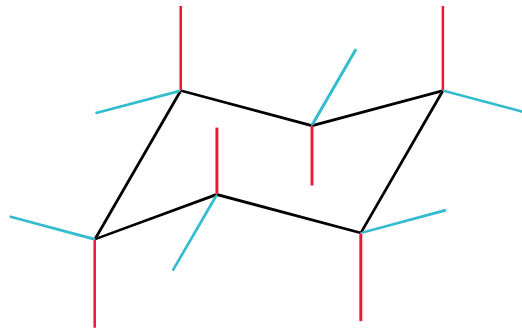
ΕΞΙ από τα άτομα που είναι συνδεδεμένα στο ανάκλιτρο είναι αξονικά. **Οι αξονικές ομάδες είναι κάθετες στο επίπεδο του δακτυλίου** και στραμμένες πάνω και κάτω εναλλάξ κατά μήκος της περιφέρειας του δακτυλίου.

Τα άλλα ΕΞΙ άτομα που είναι συνδεδεμένα στο ανάκλιτρο είναι σε ισημερινές θέσεις. **Οι ισημερινοί υποκαταστάτες είναι τοποθετημένοι σε γωνίες παράλληλες προς τα σύνολα των παράλληλων γραμμών που απαρτίζουν το ίδιο το ανάκλιτρο.**

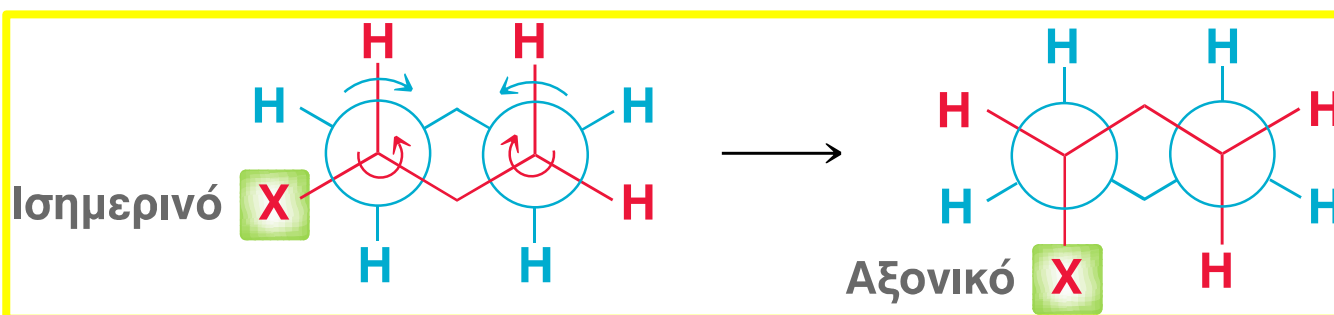
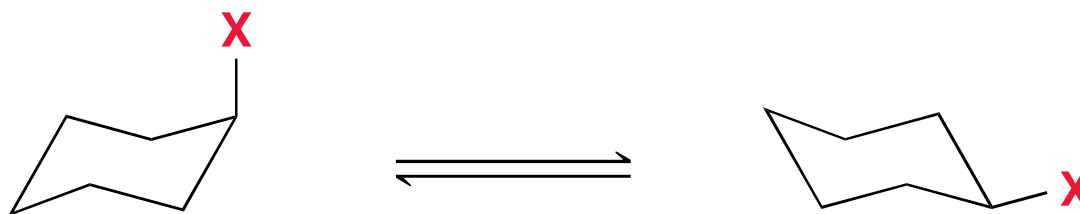

Οι **αξονικές** ομάδες παρουσιάζονται με **κόκκινο** χρώμα, και οι ισημερινές ομάδες παρουσιάζονται με **γαλάζιο** χρώμα.

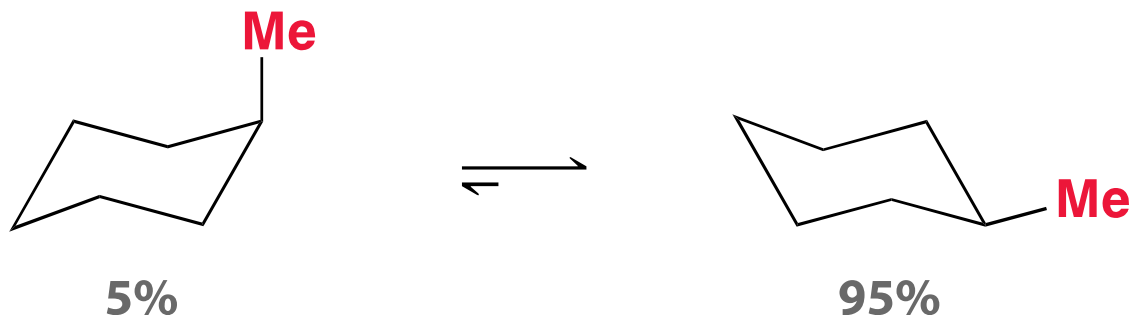
Μονοϋποκατεστημένο Κυκλοεξάνιο

Η συντριπτική πλειονότητα των μορίων κυκλοεξανίου θα υπάρχει στη διαμόρφωση ανάκλιντρου σε οποιαδήποτε δεδομένη στιγμή. Όταν υπάρχει διαθέσιμη ενέργεια (45 kJ/mol), μπορεί να αναστραφεί από τη μία μορφή ανάκλιντρου στην άλλη.

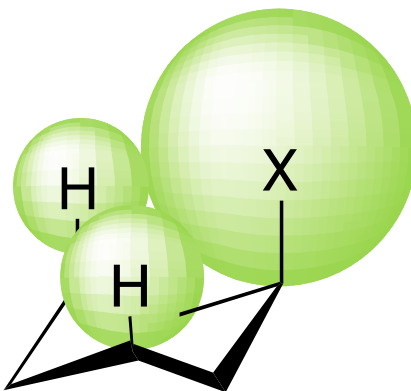

Είναι αποτέλεσμα ΜΟΝΟ της περιστροφής απλών δεσμών C-C.

Σύγκριση της σταθερότητας των δύο διαμορφώσεων του ανάκλιντρου.

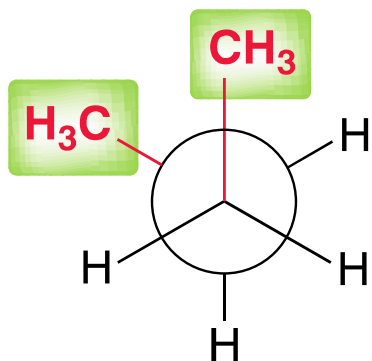
Το ανάκλιντρο με τον υποκαταστάτη σε ισημερινή θέση κυριαρχεί στην ισορροπία.

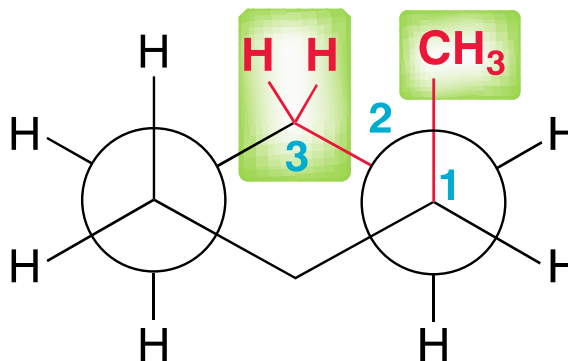
Ο αξονικός υποκαταστάτης προκαλεί επιπλέον στεreoχημική τάση λόγω **1,3-διαξονικών αλληλεπιδράσεων**.

Οι 1,3-διαξονικές αλληλεπιδράσεις είναι ισοδύναμες με τις αλληλεπιδράσεις *gauche* στο βουτάνιο.

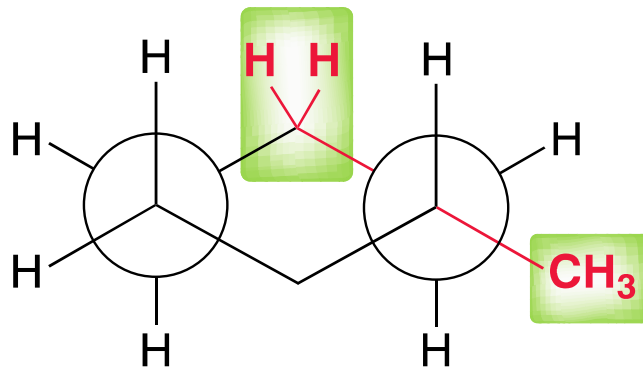

Αλληλεπίδραση *gauche*

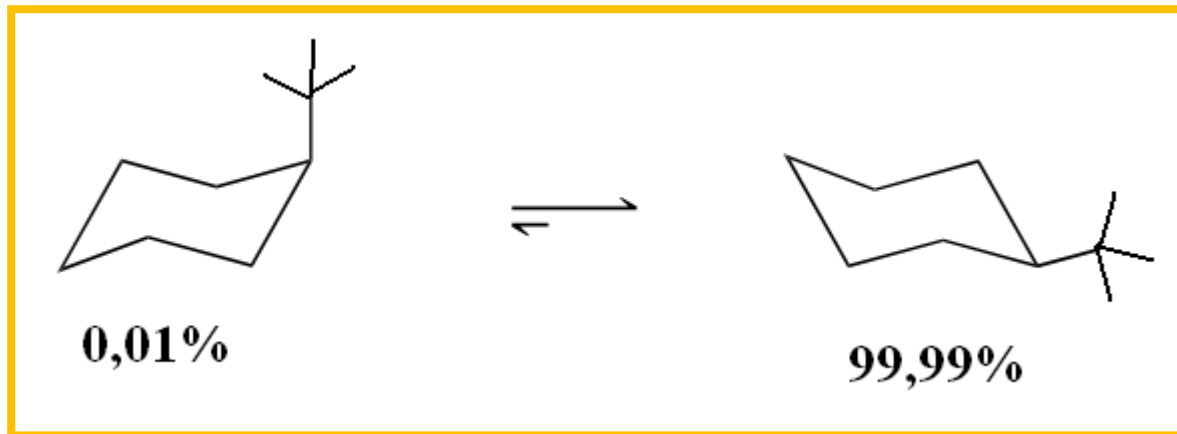

1,3-Διαξονική αλληλεπίδραση

Όταν ο υποκαταστάτης βρίσκεται σε ισημερινή θέση, απουσιάζουν οι *gauche* αλληλεπιδράσεις.

Οι μεγαλύτερες ομάδες προκαλούν περισσότερο στερεοχημικό συνωστισμό στην αξονική θέση.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΗΣ

1,3-ΔΙΑΞΟΝΙΚΕΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ
(KJ/MOL)

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΙΣΗΜΕΡΙΝΗΣ/ΑΞΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΣΗΣ (ΣΤΗΝ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ)

—Cl

2,0

70:30

—OH

4,2

83:17

—CH₃

7,6

95:5

—CH₂CH₃

8,0

96:4

—CH(CH₃)₂

9,2

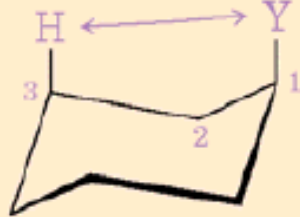
97:3

—C(CH₃)₃

22,8

9999:1

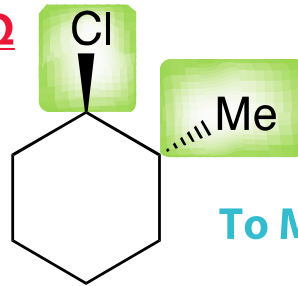
Πίνακας 4.2 Η στεreoχημική τάση σε μονοϋποκατεστημένα κυκλοεξάνια.

Y	Τάση της 1,3-διαξονικής αλληλεπίδρασης H-Y		
	(kJ/mol)	(kcal/mol)	
-F	0,5	0,12	
-Cl	1,0	0,25	
-Br	1,0	0,25	
-OH	2,1	0,5	
-CH ₃	3,8	0,9	
-CH ₂ CH ₃	4,0	0,95	
-CH(CH ₃) ₂	4,6	1,1	
-C(CH ₃) ₃	11,4	2,7	
-C ₆ H ₅	6,3	1,5	
-COOH	2,9	0,7	
-CN	0,4	0,1	

Διυποκατεστημένο Κυκλοεξάνιο

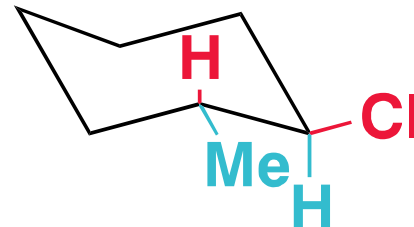
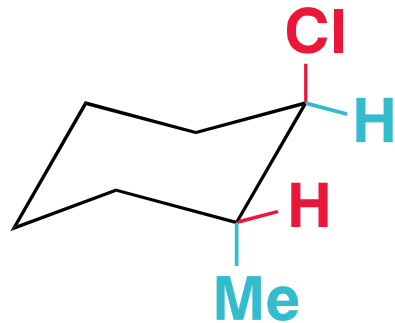
Στην περίπτωση πολλαπλών υποκαταστατών, χρησιμοποιούνται πλήρεις ή διακεκομμένες σφηνες για ναδειχθεί η τοποθέτηση των ομάδων ή παρουσιάζονται οι ομάδες σε αξονική ή σε ισημερινή θέση

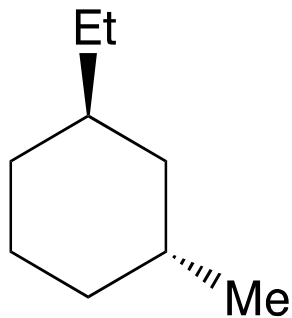
Το Cl είναι ΕΠΑΝΩ

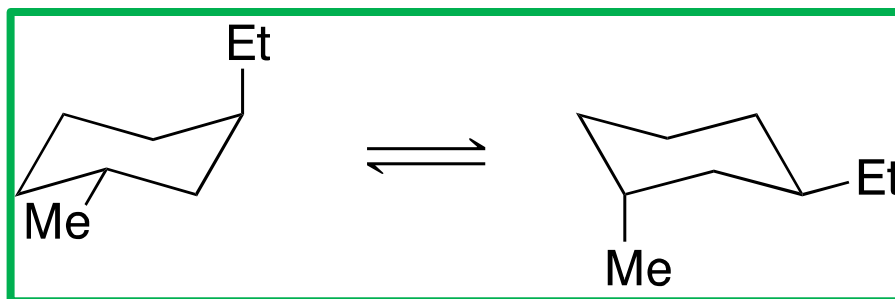
Το Me είναι ΚΑΤΩ

Ο **ΕΠΑΝΩ** υποκαταστάτης θα μπορούσε να είναι αξονικός ή ισημερινός ανάλογα με το πώς είναι ανεστραμμένος ο δακτύλιος.

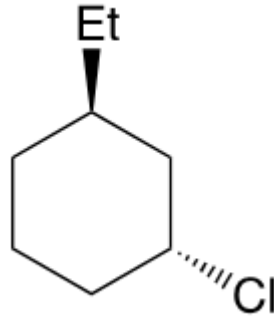

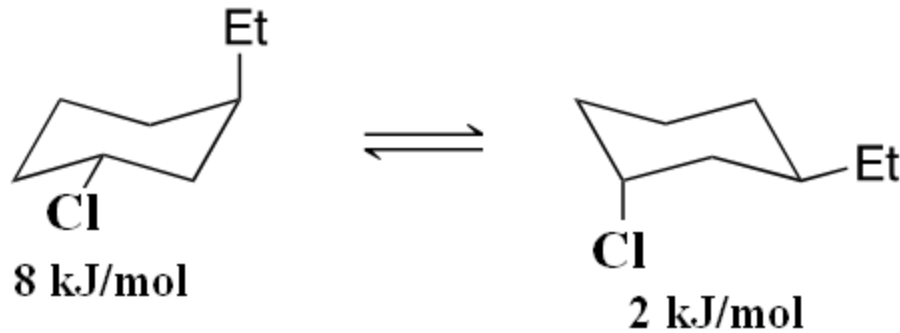
Οι δύο διαμορφώσεις ανάκλιτρου του παραπάνω μορίου:

Πιο σταθερή

Οι δύο διαμορφώσεις ανάκλιτρου του παραπάνω μορίου:

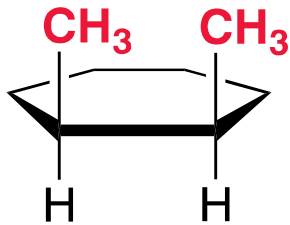

Πιο σταθερή

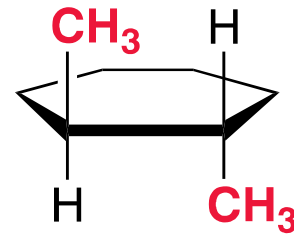
Στερεοϊσομέρεια *cis-trans*

Κατά την ονομασία ενός διυποκατεστημένου κυκλοαλκανίου, χρησιμοποιείται το πρόθεμα ***cis*** όταν υπάρχουν δύο ομάδες στην ίδια πλευρά του δακτυλίου.

Χρησιμοποιείται το πρόθεμα ***trans*** όταν δύο υποκαταστάτες βρίσκονται σε αντίθετες πλευρές του δακτυλίου.

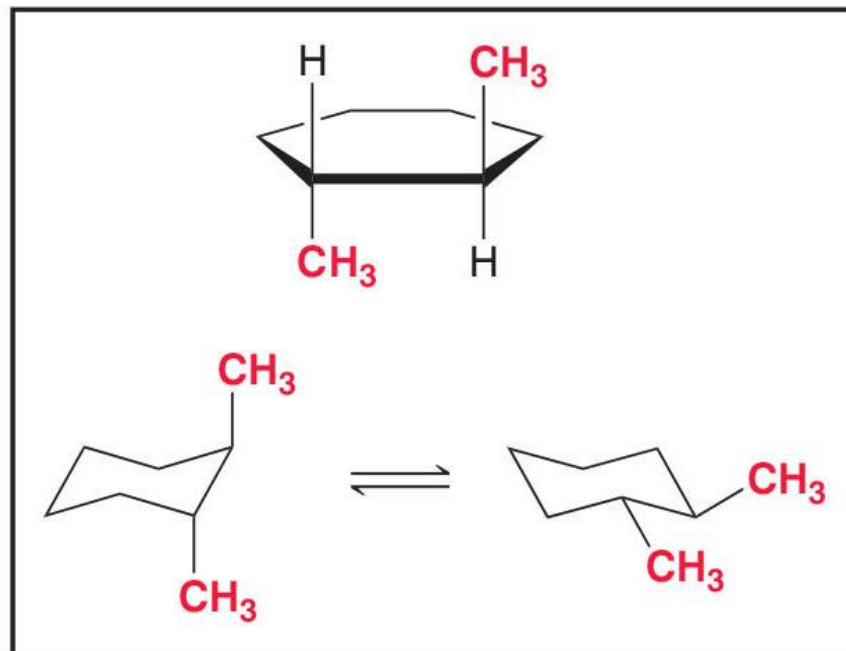
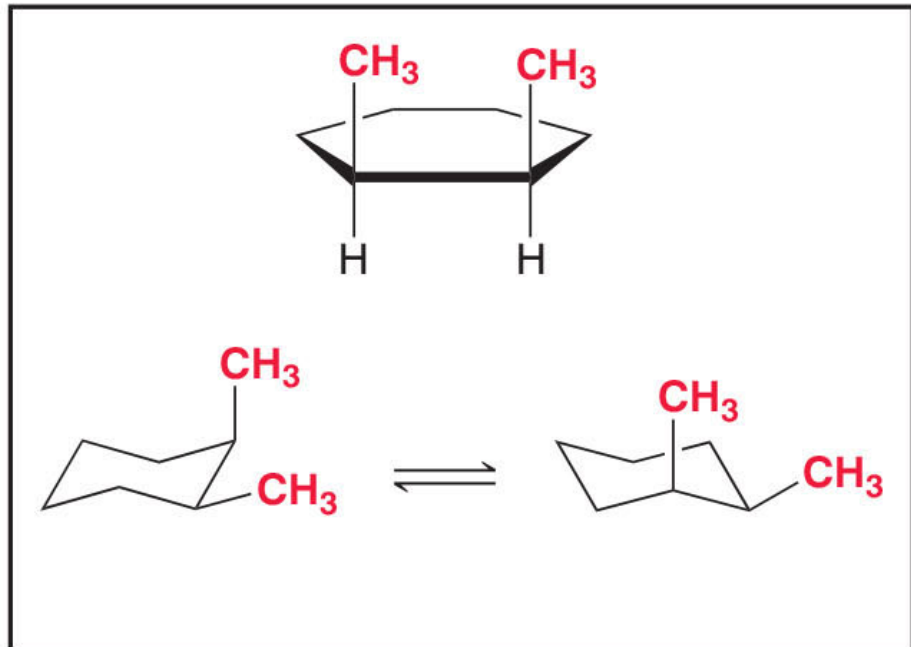
cis-1,2-Διμεθυλοκυκλοεξάνιο

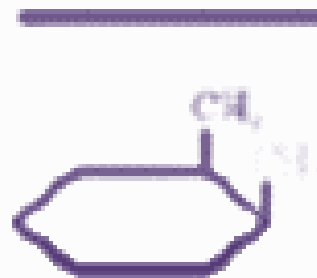
trans-1,2-Διμεθυλοκυκλοεξάνιο

Αυτές οι δύο δομές ΔΕΝ είναι συντακτικά ισομερή.
Είναι **στερεοϊσομερή**.

Κάθε στερεοισομερές έχει δύο διαμορφώσεις ανακλίντρου

**cis-1,2-
dimetilcikloheksano**

ΔH_{konformacnyj} ravnovešija gashche (kJ/mol):

ΔH_{konformacnyj} ravnovešija ravnovešija (11,4 - 0) = 11,4 kJ/mol

Envalnashchij udopug **11,4**

$$8,0 + 3,4 = 11,4 \text{ kJ/mol}$$

3,8 kJ/mol

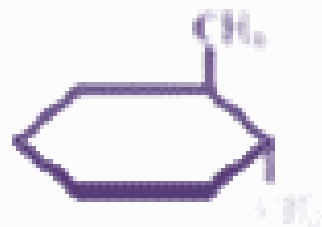
ΔH_{konformacnyj} ravnovešija gashche (kJ/mol):

ΔH_{konformacnyj} ravnovešija ravnovešija (11,4 - 7,6) = 3,8 kJ/mol

Envalnashchij udopug **11,4**

$$8,0 + 3,4 = 11,4 \text{ kJ/mol}$$

3,8 kJ/mol

trans-1,2-dimetilcikloheksano

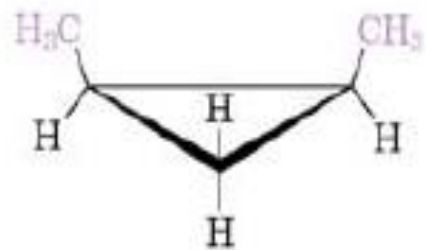
ΔH_{konformacnyj} ravnovešija gashche (kJ/mol):

3,8 kJ/mol

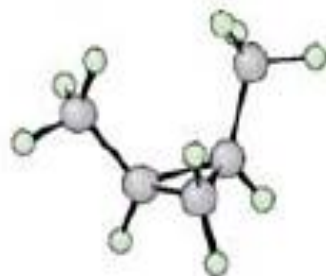

Envalnashchij udopug ravnovešija ravnovešija ravnovešija (15,2 - 11,4) = 3,8 kJ/mol

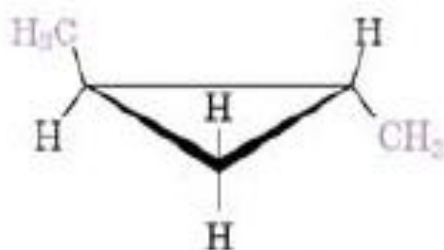
15,2

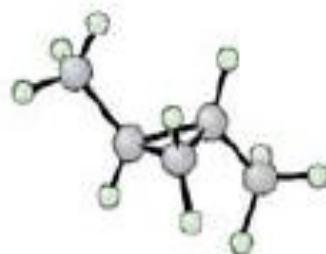
cis-1,2-Διμεθυλοκυκλοπροπάνιο

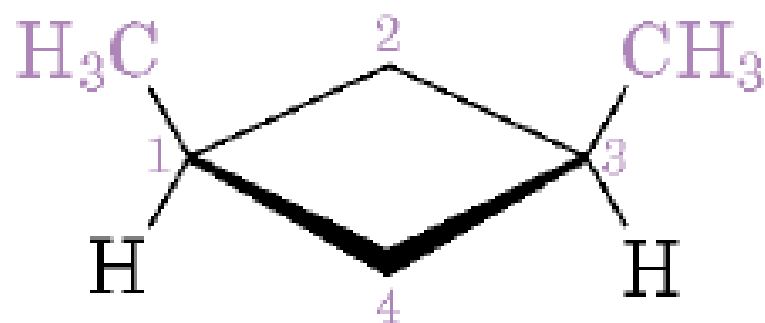
Στερεοσκοπική άποψη

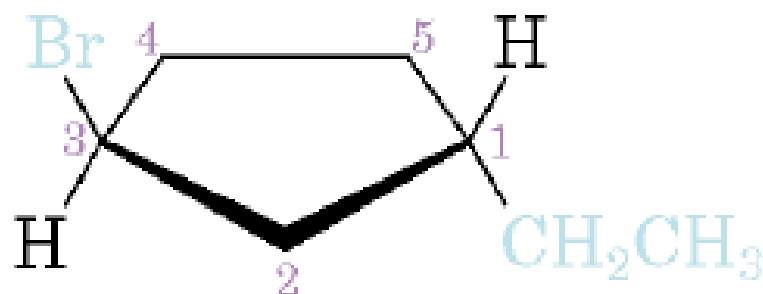
trans-1,2-Διμεθυλοκυκλοπροπάνιο

Στερεοσκοπική άποψη

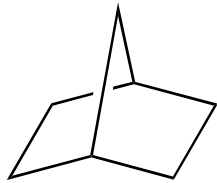
cis-1,3-Διμεθυλοκυκλοβουτάνιο

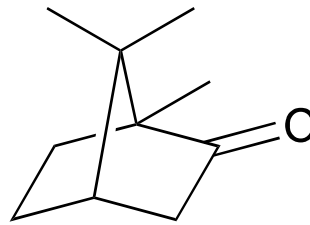
trans-1-Αιθυλο-3-βρωμοκυκλοπεντάνιο

Πολυκυκλικά Συστήματα

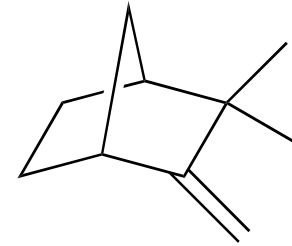
Δικυκλοαλκάνια

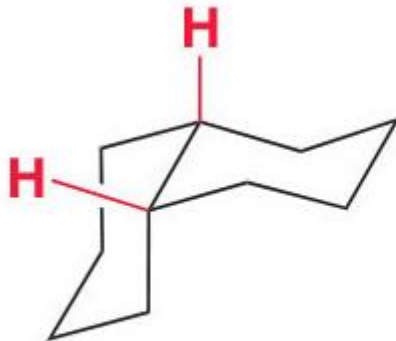
Δικυκλο[2.2.1]επτάνιο
(νορβορνάνιο)

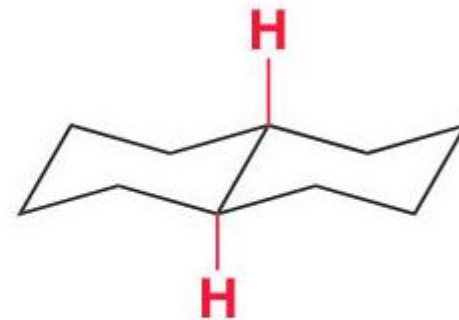
Καμφορά

Καμφένιο

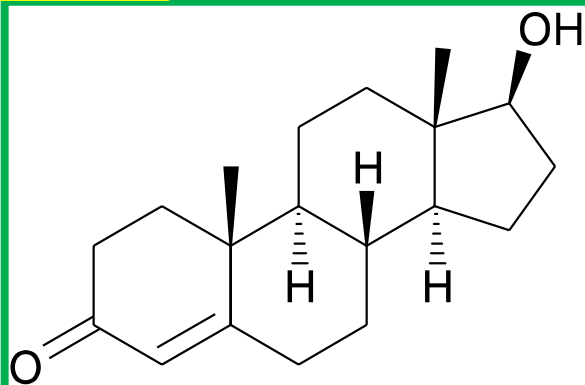

cis-Δεκαλίνιο

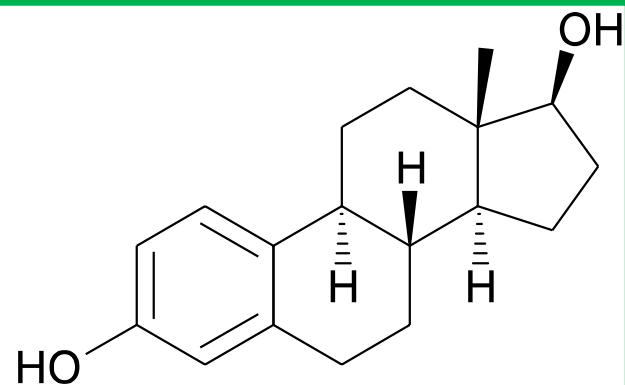

trans-Δεκαλίνιο

Στεροειδή

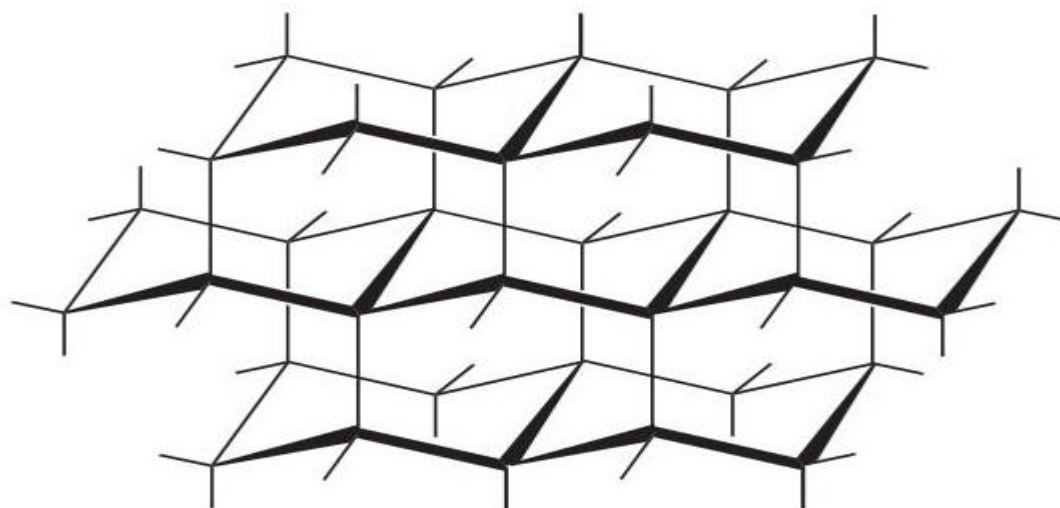

Τεστοστερόνη

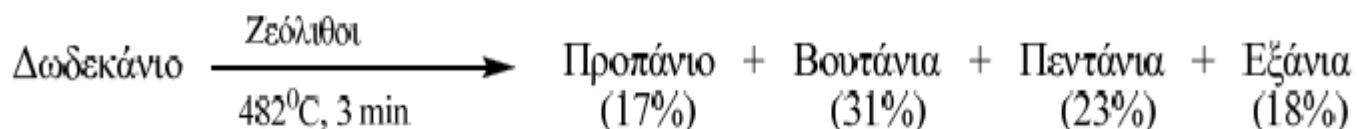
Οιστραδιόλη

Η δομή των διαμαντιών

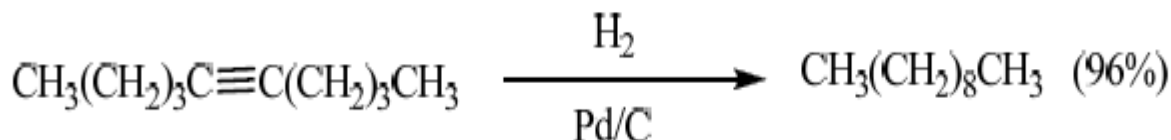
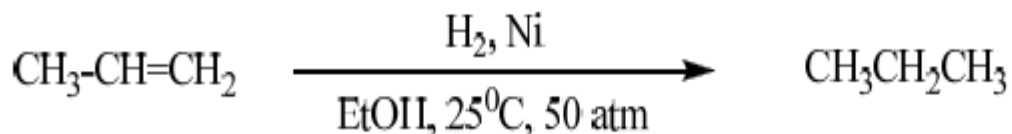

ΠΑΡΑΣΚΕΥΕΣ - ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ (ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ, ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ) ΑΛΚΑΝΙΩΝ

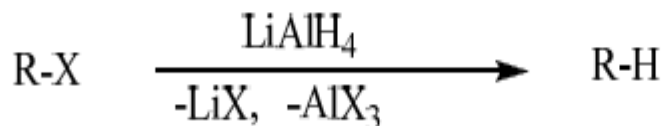
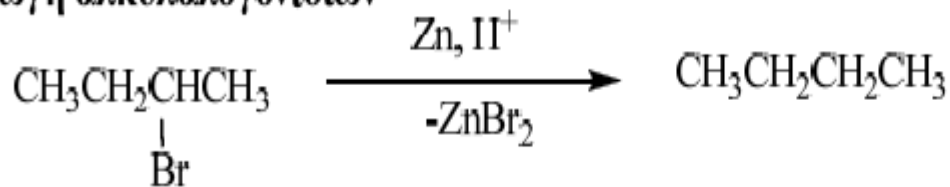
- Πυρόλυση (cracking) πετρελαίου

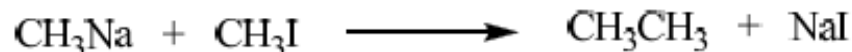
- Αναγωγή αλκενίων, αλκυνίων

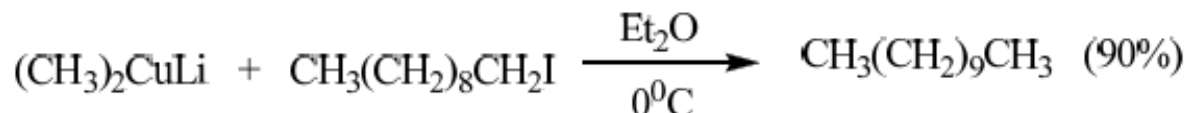
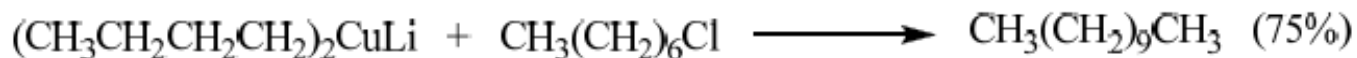
-Αναγωγή αλκυλαλογονιδίων

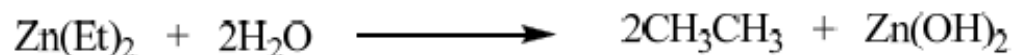
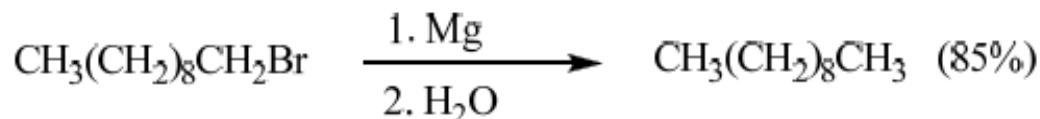
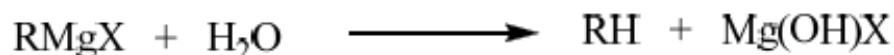
- Αντίδραση αλκυλαλογονιδίων με Na (Μέθοδος Wurtz, 1855)

- Αντίδραση αλκυλαλογονιδίων με αντιδραστήρια Gilman, R_2CuLi (Μέθοδος Corey-House)

- Υδρόλυση οργανομεταλλικών ενώσεων

- Ηλεκτρόλυση υδατικών διαλυμάτων αλάτων οξέων (Kolbe, 1849)

